

Sygn. akt I CSK 1347/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa M. R.

przeciwko K. C.

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanej - Skarbu Państwa

- Prokuratora Okręgowego w Ł.

o ochronę dóbr osobistych,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 30 czerwca 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 29 października 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 października 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda M. R. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 13 maja 2019 r., którym oddalone zostało jego powództwo skierowane przeciwko pozwanej K. C. o ochronę dóbr osobistych przez przeproszenie i zasądzenie zadośćuczynienia za krzywdę moralną.

U podstaw oddalenia apelacji legło stwierdzenie, że wydanie przez pozwaną, jako prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. zarządzenia z dnia 30 stycznia 2017 r. o cofnięciu podejrzanym zgody na kontakt telefoniczny z powodem - będącym ich obrońcą w postępowaniu karnym - było zgodne z prawem. Wynikało z ustalenia, że telefon komórkowy był w trakcie rozmowy podejrzanego z obrońcą przekazywany innym osobom. Zgoda na kontakt telefoniczny została zatem wykorzystana niezgodnie ze swoim przeznaczeniem.

Pozwana w dacie wydania zarządzenia miała dostateczną podstawę faktyczną i prawną do podjęcia takiej czynności, która mogła być kwestionowana w formie przewidzianej przepisami kodeksu postępowania karnego. W konsekwencji powództwo o ochronę dóbr osobistych powoda, oparte na twierdzeniu, że zarzuty stanowiące podstawę wydania zarządzenia nie polegały na prawdzie, nie mogą - z braku przesłanki bezprawności - stanowić podstawy do uwzględnienia powództwa i apelacji.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powoda. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jego zdaniem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy prawa materialnego tj. art. 23 i 24 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów.

Rozpoznanie skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna

jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona.

Kluczowe dla rozstrzygnięcia sprawy było stwierdzenie przez Sąd Apelacyjny, że zachodzi przesłanka wyłączająca dopuszczalność udzielenia powodowi ochrony dóbr osobistych w postaci działania przez pozwaną w ramach porządku prawnego (art. 24§ 1 k.c.). Powód we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie odnosi się natomiast do przesłanki bezprawności, koncentrując się na twierdzeniu,

że uzasadnienie zarządzenia o cofnięciu zgody na kontakt telefoniczny z podejrzanymi nie przytaczało okoliczności prawdziwych.

Odmowa udzielenia powodowi ochrony jego dóbr osobistych, w wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym sprawy (art. 398¹³§ 2 k.p.c.), nie dowodzi oczywistej zasadności skargi, skoro koresponduje z prezentowaną w orzecznictwie, za aprobatą doktryny, wykładnią art. 24§ 1 k.c. w zakresie przesłanki bezprawności.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że osoba fizyczna występująca jako funkcjonariusz publiczny, która swoim działaniem podjętym w ramach wykonywanej funkcji publicznej, naruszyła dobra osobiste innej osoby, może ponieść odpowiedzialność z tego tytułu niezależnie od odpowiedzialności Skarbu Państwa, jeżeli spełnione zostały przesłanki z art. 24§ 1 k.c. (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2012 r., III CZP 48/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 31 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2014 r., II CSK 407/13, OSNC 2015, nr 4, poz. 47 i z dnia 20 maja 2015 r., I CSK 534/14, niepubl.).

W ramach obowiązującego porządku prawnego dopuszczalne są działania, które ze swej istoty dotyczą dóbr osobistych człowieka, takich jak jego cześć (dobre imię). Jeżeli są one podejmowane w zakresie kompetencji i nie wykraczają poza granice działania w ramach porządku prawnego, to nie są bezprawne i nie prowadzą do powstania roszczeń zmierzających do ochrony dóbr osobistych, chyba że dochodzi do wyraźnego i poważnego naruszenia przepisów dotyczących określonego postępowania wykraczających poza jego niezbędną i cel (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1971 r., I CR 425/71, niepubl., z dnia 23 lipca 1997 r., II CKN 285/97, niepubl., z dnia 11 lutego 1998r., III CKN 355/97, OSNC 1998, nr 9, poz.149, z dnia 21 października 2003 r., I PK 414/02, OSNP 2004, nr 20, poz. 344, z dnia 25 stycznia 2005r., II PK 152/04, OSNP 2005, nr 17, poz. 266, z dnia 19 lipca 2005r., II PK 393/04, OSNCP 2006, nr 11-12, poz.176, z dnia 7 marca 2007r., II CSK 493/06, niepubl., z dnia 7 kwietnia 2009r., I PK 210/08, Mon. Pr. 2009, nr 12, str. 242 -247, z dnia 18 października 2012 r., V CSK 427/11, niepubl., z dnia 20 kwietnia 2016 r., V CSK 479/15, OSNC – ZD 2018, nr 1, poz. 4, i z dnia 12 stycznia 2017 r., I CSK 745/15, niepubl.).

W przypadku prokuratora prowadzącego postępowanie przygotowawcze, zakres i sposób jego działania, a zatem także granice dopuszczalnego wkroczenia przez niego w sferę dóbr osobistych stron i innych uczestników postępowania przygotowawczego, wyznaczają przepisy prawa procesowego. Bezprawność czynności prokuratora musi przy tym wynikać z oczywistych rażących błędów w zakresie stosowania przepisów procesowych lub stanowić działania wykraczające w sposób oczywisty poza te przepisy (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2017 r., III CSK 94/16, niepubl.), czego w toku postępowania nie wykazano.

Z podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia wynika, że działania pozwanej służyły zabezpieczeniu właściwego przebiegu postępowania przygotowawczego, nie wykraczały poza cele tego postępowania, mieściły się w ramach obowiązującego porządku prawnego i miały umocowanie w przepisach kodeksu postępowania karnego. W konsekwencji wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania skoncentrowany na ogólnikowym artykułowaniu niezadowolenia powoda z wyniku sprawy, w konfrontacji z motywami zaskarżonego orzeczenia, nie wykazuje tezy, że przy jego ferowaniu popełniono uchybienia w zakresie stosowania i wykładni prawa, które miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.